13/10/2021

Σαν σήμερα: Ο θάνατος του Παύλου Μελά

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο ηρωικός θάνατος του Παύλου Μελά, στις 13 Οκτωβρίου 1904, αφύπνισε ολόκληρο τον Ελληνισμό και έδωσε ώθηση για νέους εθνικούς αγώνες, με στόχο την απελευθέρωση της Μακεδονίας.

Ο Παύλος Μελάς ήταν νυμφευμένος με τη Ναταλία Δραγούμη. Αμφότερες οι δύο οικογένειες με καταγωγή από αλύτρωτα ελληνικά εδάφη, είχαν μια μακραίωνη παράδοση προσφοράς στους αγώνες του έθνους, ισχυρή κοινωνική και πολιτική ισχύ αλλά και κοινούς ιδεολογικούς προσανατολισμούς.

Ο Παύλος Μελάς συμμετείχε στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 και στην προετοιμασία του Μακεδονικού Αγώνα. Στη Μακεδονία, τόπο λατρεμένο αλλά και τόπο της θυσίας του, πραγματοποίησε τρεις αποστολές. Κατά την πρώτη, τη διερευνητική, μαζί με τους αξιωματικούς Παπούλα, Κοντούλη και Κολοκοτρώνη, τον Μάρτιο του 1904, έφθασε μέχρι την περιοχή των Πρεσπών. Επανήλθε μόνος του, τον Ιούλιο της ίδιας χρονιάς στην περιοχή Κοζάνης και Σιάτιστας. Τον Αύγουστο του 1904, ακολούθησε η τελευταία περιοδεία του. Ως γενικός αρχηγός

στη δυτική Μακεδονία είχε υπό τις εντολές του ένοπλο σώμα δέκα Κρητών και υπαρχηγό το Λάκη Πύρζα.

Το σώμα του Μελά μετά από πολλές περιπλανήσεις και ατυχίες, που δεν έκαμψαν αλλά τουναντίον χαλύβδωσαν το φρόνημά του, κατέλυσε στη Στάτιστα στις 13 Οκτωβρίου 1904. Οθωμανοί στρατιώτες, ενήμεροι για την παρουσία ενόπλων στο χωριό, περικύκλωσαν την οικία, όπου διέμενε με τους αντάρτες του. Στη συμπλοκή που ακολούθησε, τραυματίστηκε θανάσιμα. Η θυσία του Παύλου Μελά ήταν τελικά εκείνη που τον κατέστησε οργανικό μέλος του ελληνικού εθνικού πανθέου και σηματοδότησε την ουσιαστική έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα.

Από την έκδοση: Παύλος Μέλας: Ένας άνθρωπος της εποχής του. Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, 2014.

«...Ο ηρωικός θάνατος του αειμνείστου αρχηγού μου και υμετέρου αθανάτου

συζύγου, σπεύδω μετ’ αιμασούσης καρδίας να παρακαλέσω υμάς όπως μου επιτρέψητε να συγκλαύσω μεθ’ υμών τον ακάματον και ατρόμητον της πατρίδας μου υπερασπηστών και εμού αθάνατον αρχηγόν...» Απόσπασμα από τη συλλυπητήρια επιστολή του συμπολεμιστή του Παύλου Μελά, Λάκη Πύρζα. Από την έκδοση: Έθνους Αφύπνιση: Παύλος Μελάς. Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, 2020.